

Radim Palouš

Autor: Zuzana Svobodová

Abstract

Radim Palouš (1924–2015). – The author retrospects the nestor of Czech philosophy of education Prof. Radim Palouš, who died on 10th September 2015.

„A tak jest člověku pohybovat se na velmi úzkém rozmezí dvou propastí: jedna představuje uzurpaci Božího daru a smyslu jako čehosi výlučně a samozřejmě našeho, druhá představuje odmítnutí tohoto daru a vzetí celého světaběhu výlučně do svých rukou. To úzké rozmezí, z něhož se snadno, přesnadno sklouzne do té či oné jámy, znamená přijímat Boží dar, ale i oň se starat: starat se o svět a jeho osudy, ale i respektovat Tajemství; být odpověden za sudy své, národní, státní, lidstva a světa a zvídat maximum, co je v našich silách, ale zároveň nepřekračovat své meze a chránit se trhání ze zakázaného stromu poznání. Že je to paradoxní a riskantní? Ano, ale právě v přijetí paradoxality je zároveň i přijetí Tajemství, které každou lidskou DOXA přesahuje, a v přijetí rizika je to, co se na člověku požaduje nejvíce: aby podstoupil nebezpečnoství tohoto světa, aby se vzdal zabezpečovatelského starání o sama sebe, dokonce i oné starosti o svou vlastní, osobní spásu a aby se riskantně vydal.“¹

Radim Palouš

10. září 2015 zemřel filosof Radim Palouš. Časopis *PAIDEIA* vznikl díky činnosti Radima Palouše, neboť kdyby R. Palouš od devadesátých let 20. století neusiloval o obrodu vysokého školství, kdyby nepřednášel a nepsal své knihy, filosofie výchovy by se v Čechách dnes nepřednášela. Nejenže se filosofie výchovy přednáší na několika univerzitách v Čechách a na Moravě, ale také je možné díky práci Radima Palouše a Jaroslavy Peškové na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy studovat v doktorském studijním programu filosofii, která je rozvíjena z odkazu těchto ryzích osobností české filosofie. Časopis *Paideia* ve svém archivu nese jejich cenné příspěvky a přináší pravidelně články jejich studentů.

Radim Palouš pracoval jako myslitel s texty denně a své žáky povzbuzoval ke každodennímu psaní. Snad právě proto, že věděl o nevypravitelném a nevyslovitelném, o moci Slova, které bylo na počátku, chtěl jít naproti svým slovem lidským a dostát tak svěřenému daru i úkolu řeči.

Latinskou podobu svého jména, Gaudentius, užíval někdy k podpisu, ale nesl toto jméno také jako výzvu, úkol, který plnil do posledního dne: „Snažím se jít vstříc novému dni a všemu tomu, co s sebou nese,“ řekl mi v našem posledním rozhovoru. Jako by slyšel stále: „Gaude, Gaudentí“, uměl nacházet podněty k tomu, zač být vděčný a za co děkovat. V jedné ze svých knih zachytil, jak jej oslovovalo kantikum „Všechno tvorstvo chválí Boha“.

¹ PALOÚŠ, Radim. *Česká zkušenost. Příspěvek k dějinám české filosofie*. Praha: Academia, 2000, s. 154. ISBN 80-200-0494-7.

Velebení jako přiměřený projev, jímž se má celý svět projevovat vůči svému Stvořiteli, bylo Radimu Paloušovi projevem „kosmicity“; *toto všeobecné magnificentat je vespólnou účastí, vstřícnou fenomenalitou ve společenství veškerenstva stvořeného.*

Lidství mu bylo možností dialogu, v němž se ukazuje jádro, které nás všechny nese a které nás posílá s posláním, abychom mohli dobře obstát. Často ukazoval, že neobstát před lidmi, není tím rozhodujícím (i situaci, kdy je člověku „trapně“, považoval za důležitou a někdy nutnou pro sebepoznání, pro pravé vědomí sebe, pro s-vědomí). Ale zachovat věrnost tomu, komu dal slib, bylo pro Radima Palouše naplněním života v pravdě.

V devadesáti letech řekl: „Kdybych se měl jedním slovem popsat, tak jsem byl kantor – s „k“ i s „c“ na začátku“, dále pak vysvětlil, že mu běží jak o sloveso „cantare“, protože jako mladý zpíval, tak o skutečnost, že téměř celý život byl kantorem, učitelem, který doprovází druhé, aby nahlédli. Proto tehdy vznikla výstava fotografií, dopisů a dokumentů ze života Radima Palouše, která byla nazvána „Radim Palouš – c/kantor“,² přičemž uvedena byla s poděkováním za to, jak z hluboce nahlédnuté harmonie harmonicky svědčil – byl kantorem.

Nešlo v žádném případě o pohled na svět růžovými brýlemi, naopak, Radim Palouš vyzýval k prohlédnutí všech možných stínů a činů Mámení, k vyvedení (educare) k existování na světle světa; vnímal svět jako místo, kde je třeba se osvědčit, neboť výzva ke změně smýšlení či obrácení platí stále, je to výzva k žití pravdivému. Tušíme, že Gaudentius obstál.

PALOUŠ, Radim. *Česká zkušenost. Příspěvek k dějinám české filosofie*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0494-7.

² Výstavu lze shlédnout na WWW: <<http://www.krestanskaakademie.cz/palous-vystava.pdf>>.